Erickson 's theory of Psycho Social Development

ਮਨੋਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ

98559-16622, 85580-16622
competitionhub.mks@gmail.com

Erickson ਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੱਠ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਦੀ ਖੋਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਮਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਉਹਨਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨੋ-ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਅੱਠ (8) ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਹਨ।

(1) Trust v/s Mistrust (Brith to 1 1\2 year) ਵਿਸਵਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ,ਦੂਜਿਆ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼/ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਾਮ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(2) Autonomy v/s Shame and doubt (1 1/2 to 3 year) ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਕਿਨੂੰਤੂ

ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦਮਖ਼ਤਿਆਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਚਾਨਕ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) Initiative v/s Guilt (3 to 6 year)ਪਹਿਲ ਬਨਾਮ ਗੁਨਾਹ (ਗਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ)

ਬੱਚਾ ਹਰ ਕੰਮ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਕੰਮ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(4) Industry v/s Inferiority (6 to 12 year)ਉੱਦਮ ਬਨਾਮ ਹੀਣਤਾ

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਾ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(5) Identity v/s Role confusion (12 to 19 year) ਪਹਿਚਾਣ ਬਨਾਮ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਉਲਝਣ

ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਹਮਉਮਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕਈ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ (ਬੱਚੇ, ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਪਹਿਲਵਾਨ, ਕਰਮਚਾਰੀ) ਨੂੰ ਇਕ ਆਤਮ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਲਝਣਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(6) Intimacy v/c Isolation (19 to 45 year) ਨਿਕਟਤਾ ਬਨਾਮ ਅੱਡਰੇਪਨ

ਪਤੀ, ਪਤਨੀ, ਮਾਂ, ਪਿਉ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਚਨਵੱਧ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਸਬੰਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ,35 ਤੋ 45 ਸਾਲ ਤੱਕ ਅੱਡਰੇਪਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ

(7) Creativity v/s Stagnation (45 to 65 year)ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਬਨਾਮ ਸਥਿਰਤਾ

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚਨਾਤਮਕਾ ਵੱਲ ਵੱਧਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(8) Ego integrity v/s Despair (65 onwards) ਹੰਕਾਰ ਪੂਰਨਤਾ ਬਨਾਮ ਨਿਰਾਸ਼ਾ

65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ	ਆਧਾਰਿਤ ਗੁਣ	ਸਮਾਂ	ਵਿਕਾਸਤਮਿਕ ਤੱਤ
1.ਸ਼ਿਸ਼ੂਕਾਲ Infancy	Hope	(Brith to 1 1\2 year)	Trust v/s Mistrust ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ
2. ਪੂਰਵ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ Early childhood	Will	(1 1/2 to 3 year)	Autonomy v/s Shame and doubt ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਕਿਤੂੰ
3. ਪੂਰਵ ਸਕੂਲ ਕਾਲ Pre-school age	Purpose	(3 to 6 year)	Initiative v/s Guilt ਪਹਿਲ ਬਨਾਮ ਗੁਨਾਹ (ਗਲਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ)
4. ਸਕੂਲ ਕਾਲ School age	Competency	(6 to 12 year)	Industry v/s Inferiority ਉਦਮ ਬਨਾਮ ਹੀਣਤਾ
5. ਕਿਸ਼ੋਰ ਕਾਲ Adolescence	Fidelity	(12 to 19 year)	Identity v/s Role confusion ਪਹਿਚਾਣ ਬਨਾਮ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਉਲਝਣ
6. ਪੂਰਵ ਪ੍ਰੋੜ ਅਵਸਥਾ Early Adulthood	Love	(19 to 45 year)	Intimacy v/c Isolation ਨਿਕਟਤਾ ਬਨਾਮ ਅੱਡਰੇਪਨ
7. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰੋੜ ਅਵਸਥਾ Later Adulthood	Care	45 to 65 year	Creativity v/s Stagnation ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਬਨਾਮ ਸਥਿਰਤਾ
8. ਬਿਰਧ ਅਵਸਥਾ Old age	Wisdom	65 onwards	Ego integrity v/s Despair ਹੰਕਾਰ ਪੂਰਨਤਾ ਬਨਾਮ ਨਿਰਾਸ਼ਾ

AGAM'S COMPETITION HUB MUKTSAR 98559-16622, 85580-16622 competitionhub.mks@gmail.com